

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра теорії та методики навчання мистецьких дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

« _____ » _____ 2021 р.

Робоча програма освітньої компоненти
«Історія мистецтв»

Спеціальність 014 Середня освіта

Предметна спеціальність 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво та англійська мова)

Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Бердянськ, 2021

Робоча програма з курсу «Історія мистецтв» складена для здобувачів вищої освіти спеціальності Середня освіта (Музичне мистецтво)

Освітньо-професійної програми Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Анетта Омельченко

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова) та схвалено на засіданні кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін від 17 серпня 2021 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри _____ (Олена Мартиненко)
(підпис) (прізвища та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми _____ (Віра Бурназова)

© БДПУ, 2021 рік

© Омельченко, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва) Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Обов'язкова	
Змістових модулів – 8 Загальна кількість годин – 120 годин. Мова навчання: українська	Освітньо-професійна програма: Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)	Рік підготовки:	
		1 -й	
		Семестр	
		2	
Тижневих годин для денної форми навчання : аудиторних - 4 годин; самостійної роботи студента - 6 годин	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		20	-
		Практичні	
		20	-
		Самостійні	
		80	-
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40:80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Історія мистецтв (Історія музичного мистецтва)»

Курс «Історія музичного мистецтва» є частиною освітньої компоненти «Історія мистецтв. Він не тільки узагальнює музично-історичні відомості про життєвий шлях та творчу діяльність композиторів, а й синтезує теоретичні проблеми, пов'язані з розкриттям специфіки музичної мови, формуванням жанрових та стильових напрямів у музичному мистецтві тощо.

Мета курсу: підготовка компетентного вчителя музичного мистецтва, який володіє знаннями про розвиток зарубіжної та української музичної культури, еволюцію основних музичних жанрів та вміє їх використовувати у дослідницькій та педагогічній практиці, що має важливе значення в системі їх загальної гуманітарної підготовки.

Курс вивчається в історичній послідовності виникнення і розвитку музичного мистецтва, що повинно дати студентам уявлення про епоху, відтворення її особливостей у творчості композиторів, значущих явищ музичної культури епохи.

Завдання курсу:

- формування знань про стильові особливості музики різних епох, жанрів, творчості провідних композиторів та окремих музичних творів;
- розкриття закономірностей становлення зарубіжної та української музичної культури;
- формування вмінь самостійного аналізу мистецьких творів з точки зору історичної перспективи та їх музичної драматургії;
- формування вмінь самостійно здобувати і застосовувати знання, спостерігати і пояснювати явища музичної культури, а також вміння користуватися підручником, довідковою та хрестоматійною літературою.

В результаті вивчення дисципліни «Історія музики» здобувач повинен знати:

Компетентності	Результати навчання
ЗК-3. Здатність до навчання, самонавчання й опанування сучасних знань, необхідних для організації ефективної діяльності у професійній	Генерувати базові знання та розуміння основ музичного мистецтва, інших видів мистецтв,

сфері; пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.	англійської мови у професійній діяльності.
ЗК-6. Здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження й самореалізації; толерантного ставлення до всіх суб'єктів педагогічної взаємодії.	Планувати, організовувати, здійснювати, підводити підсумки самостійної роботи, уміти отримувати результат у визначений deadline з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.
ЗК-7. Здатність до організації партнерсько-лідерських стосунків, створення команди однодумців, ухвалення ефективних рішень у стандартних та невизначених умовах та готовність брати відповідальність за результати спільної діяльності. ЗК 8. Здатність діяти на основі принципів і норм педагогічної етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й здобувачами освіти на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі.	Створювати в освітньому середовищі партнерсько-лідерські стосунки в командах однодумців, дискутувати, експериментувати, аргументувати, підсумовувати, ухвалювати ефективні рішення у стандартних і невизначених умовах, брати відповідальність за результати спільної діяльності.
ФК 1. Здатність систематично застосовувати набуті теоретичні і методичні знання, критично аналізувати концептуальні історичні, філософські, психолого-педагогічні, музично-теоретичні, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні принципи, методи і технології з урахуванням англійського контексту.	Застосовувати знання на сучасному рівні з музичного мистецтва, суміжних мистецтв (вокального, інструментального, образотворчого, хореографічного та ін.) та англійської мови з метою розуміння міждисциплінарних зв'язків між ними для подальшої їх інтеграції в освітньому процесі.
ФК 8. Здатність аналізувати, оцінювати й описувати державною та англійською мовами широке коло музичних та мистецьких об'єктів і процесів з урахуванням національних, регіональних цінностей та традицій у динаміці історичного розвитку.	Класифікувати, інтегрувати, екстраполювати та інтерпретувати, як державною, так і англійською мовами, музичні твори та мистецькі об'єкти і процеси з урахуванням національних, регіональних контекстів в академічному середовищі.
ФК 10. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті психолого-педагогічні, музично-теоретичні, методичні, англійські знання, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні навички для продовження навчання із значним ступенем автономії.	Класифікувати, співвідносити, критично аналізувати й оцінювати відкриті джерела інформації державною і англійською мовами для проведення освітньої діяльності та наукового пошуку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1 Основні етапи розвитку світової музичної культури від Стародавнього світу до першої половини XIX ст.

Тема 1. Музична культура первісного суспільства та Середньовіччя.

Тема 2. Епоха Відродження. Формування національних композиторських шкіл.

Тема 3. Характеристика творчості Г. Генделя, Й. Баха.

Тема 4. Епоха Просвітництва. Віденська класична школа. Характеристика творчості Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена.

Змістовий модуль № 2 Романтизм та реалізм у музиці XIX століття.

Тема 5. Загальна характеристика романтизму як напрямку в мистецтві XIX ст. Розвиток австрійського музичного мистецтва в першій половині XIX ст. Творчість Ф.Шуберта, Р. Шумана, Ф. Мендельсона.

Тема 6. Оперна творчість Р. Вагнера. Особливості вагнерівської оперної драматургії.

Тема 7. Характеристика творчої спадщини Й. Брамса. Втілення романтичних образів в симфонічній музиці.

Тема 8. Характеристика творчості італійських композиторів: Дж. Россіні, Д. Верді.

Тема 9. Реалізм у французькій музичній культурі.

Змістовий модуль №3 Нові національні європейські композиторські школи XIX століття.

Тема 10. Польська музична культура.

Тема 11. Угорська музична культура.

Тема 12. Розвиток чеської та норвезької національної музичної школи у другій половині XIX ст. Творчість Б.Сметана, А.Дворжака, Е.Гріга.

Змістовий модуль № 4 Російська композиторська школа XIX ст

Тема 13. Зародження та розвиток російської музичної культури. Творчість засновників російської класичної школи М.І.Глінки та О.С.Даргомижського.

Тема 14. Розвиток національної музичної школи у 60-70-ті роки XIX ст. Угрупування «Могуча кучка».

Тема 15. Творчість О.Бородіна, М.Мусоргського, М.Римського-Корсакова.

Тема 16. Творчість П.І.Чайковського – видатне явище європейської музичної культури. Багатогранність музичної діяльності.

Змістовий модуль № 5 Розвиток української музичної культури від найдавніших часів до кінця XVIII століття

Тема 17. Мистецтво Київської Русі. Три основні лінії розвитку музичної культури княжої доби (народнопісенна творчість, професійна музика княжого двору, церковна музика). Билини – основа слов'янського епосу.

Тема 18. Розвиток музичної грамотності. Музика в братських школах та колегіумах. М.Ділецький – видатний теоретик і композитор XVII століття. «Граматыка музикальна». Музичні цехи та їхня діяльність. Розвиток музичної освіти у Київській академії. Співацька музична школа в м. Глухів.

Тема 19. Музична культура України у другій половині XVIII століття. Новаторство в українському музичному мистецтві, зміни в жанровій системі (духовний циклічний концерт). Нові жанри: опера (опери М.Березовського, Д.Бортнянського). Е. Ванжура «Українська симфонія». Симфонія соль мінор невідомого автора початку XIX століття. Хорові концерти М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя.

Змістовий модуль 6.Характеристика музичної культури XIX – початку XX ст.

Тема 20. Загальна характеристика музичної культури XIX ст.. Творчий шлях С.Гулака-Артемівського.

Тема 21. Микола Лисенко – засновник української музичної класики. Оперна творчість М.В.Лисенка. Камерно-вокальна та хорова творчість М.В.Лисенка.

Тема 22. Зразки симфонічного жанру в українській музиці другої половини ХІХ ст. Творчий шлях М.Калачевського, П.Ніщинського та В.Сокальського.

Тема 23. Музична культура Західної України другої половини ХІХ ст.

Тема 24. Втілення національно-демократичних традицій М.Лисенка в творчості його послідовників К.Стеценка, М.Леонтовича, Я.Степового.

Змістовий модуль 7.Розвиток Української музичної культури до середини ХХ століття.

Тема 25. Загальна характеристика української музичної культури ХХ ст.

Творчі портрети українських композиторів першої половини і середини ХХ ст.

Тема 26. Л.Ревуцький – творець перших зразків сучасної української симфонії.

Тема 27 С.Людкевич – представник західноукраїнської композиторської школи. Особливості творчого стилю. Жанрова різноманітність творчості С. Людкевича

Тема 28. Б.Лятошинський – видатний український симфоніст ХХ ст. Особливості творчого стилю.

Змістовий модуль 8. Музична культура у ІІ половині ХХ століття.

Тема 29. Українська опера середини ХХ ст. Огляд оперної творчості К.Данькевича, В.Кирейка, Г.Майбороди. Пісенне спрямування творчості композиторів (А. Кос-Анатольський, Є. Козак, П. Майборода). Своєрідний розвиток жанру кантати на фольклорній основі (Л. Дичко «Чотири пори року»). Жанрова різноманітність творчості М. Скорика («Гуцульський триптих»).

Тема 30. Українська музична культура 50-60-х років ХХ ст. «Нова фольклорна хвиля» в українській музиці. Своєрідний розвиток жанру кантати на фольклорній основі (Л. Дичко «Чотири пори року»). Жанрова різноманітність творчості М. Скорика («Гуцульський триптих»).

Тема 31. Композиторська школа в Україні останніх десятиліть ХХ ст.

Тема 32. Музична культура Запорізького краю.

4.Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку світової музичної культури від Стародавнього світу до першої половини ХІХ ст.				
Тема 1. Музична культура первісного суспільства та Середньовіччя.	4	2	-	2
Тема 2. Епоха Відродження.	4	-	-	4

Тема 3. Характеристика творчості Г. Генделя, Й. Баха.	4	2	-	2
Тема 4. Епоха Просвітництва. Віденська класична школа. Характеристика творчості Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена	4	-	2	2
Разом за змістовим модулем 1	16	4	2	10
Змістовий модуль № 2 Романтизм та реалізм у музиці XIX століття				
Тема 5. Загальна характеристика романтизму як напрямку в мистецтві XIX ст.	4	2	-	2
Тема 6. Оперна творчість Р. Вагнера.	4	-	2	2
Тема 7. Характеристика творчої спадщини Й. Брамса.	2	-	-	2
Тема 8. Характеристика творчості італійських композиторів: Дж. Россіні, Д. Верді	2	-	-	2
Тема 9. Реалізм у французькій музичній культурі	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 2	14	2	2	10
Змістовий модуль №3 Нові національні європейські композиторські школи XIX століття				
Тема 10. Польська музична культура	6	2	-	4
Тема 11. Угорська музична культура	2	-	-	2
Тема 12. Розвиток чеської та норвезької національної музичної школи у другій половині XIX ст. Творчість Б.Сметана, А.Дворжака, Е.Гріга	6	-	2	4
Разом за змістовим модулем 3	14	2	2	10
Змістовий модуль № 4 Російська композиторська школа XIX ст				
Тема 13. Зародження та розвиток російської музичної культури. Творчість засновників російської класичної школи М.І.Глінки та О.С.Даргомижського	4	2	-	2
Тема 14. Розвиток національної музичної школи у 60-70-ті роки XIX ст. Угрупування «Могуча кучка»	4	-	2	2
Тема 15. Творчість О.Бородіна,	4	-	-	4

М.Мусоргського, М.Римського-Корсакова				
Тема 16. Творчість П.І.Чайковського – видатне явище європейської музичної культури.	4	2	-	2
Разом за змістовим модулем 4	16	4	2	10
Змістовий модуль № 5 Розвиток української музичної культури від найдавніших часів до кінця XVIII століття				
Тема 17. Мистецтво Київської Русі.	2	-	-	2
Тема 18. Розвиток музичного мистецтва в XVII столітті.	4	-	-	4
Тема 19. Музична культура України у другій половині XVIII століття.	6	2	-	4
Разом за змістовим модулем 5	12	2	-	10
Змістовий модуль 6.Характеристика музичної культури XIX – початку XX ст.				
Тема 20. Загальна характеристика музичної культури XIX ст.. Творчий шлях С.Гулака-Артемівського.	4	-	2	2
Тема 21. Микола Лисенко – засновник української музичної класики.	4	2	-	2
Тема 22. Музична культура другої половини XIX ст.	2	-	-	2
Тема 23. Музична культура Західної України другої половини XIX ст.	4	-	2	2
Тема 24. Характеристика творчості К.Стеценка, М.Леонтовича, Я.Степового.	4	-	2	2
Разом за змістовим модулем 6	18	2	6	10
Змістовий модуль 7.Розвиток Української музичної культури до середини XX ст.				
Тема 25. Загальна характеристика української музичної культури XX ст.	4	2	-	2
Тема 26. Л.Ревуцький – творець перших зразків сучасної української симфонії.	4	-	2	2
Тема 27 С.Людкевич – представник західноукраїнської	2	-	-	2

композиторської школи.				
Тема 28. Б.Лятошинський – видатний український симфоніст ХХ ст.	4	-	-	4
Разом за змістовим модулем 7	14	2	2	10
Змістовий модуль 8. Музична культура у II половині ХХ століття				
Тема 29. Характеристика розвитку музичних жанрів середини ХХ століття	4	2	-	2
Тема 30. Українська музична культура 50-60-х років ХХ ст. «Нова фольклорна хвиля» в українській музиці.	4	-	2	2
Тема 31. Композиторська школа в Україні останніх десятиліть ХХ століть	4	-	-	4
Тема 32. Музична культура Запорізького краю.	4	-	2	2
Разом за змістовим модулем 8	16	2	4	10
Всього	120	20	20	80

5. Теми лекційних занять

Назви тем	Кількість годин
	Денна форма
Тема 1. Музична культура первісного суспільства та Середньовіччя.	2
Тема 3. Характеристика творчості Г. Генделя, Й. Баха.	2
Тема 5. Загальна характеристика романтизму як напрямку в мистецтві ХІХ ст. Розвиток австрійського музичного мистецтва в першій половині ХІХ ст. Творчість Ф.Шуберта, Р. Шумана, Ф. Мендельсона.	2
Тема 10. Польська музична культура	2
Тема 13. Зародження та розвиток російської музичної культури. Творчість засновників російської класичної школи М.І.Глінки та О.С.Даргомижського	2
Тема 16. Творчість П.І.Чайковського – видатне явище європейської музичної культури	2
Тема 19. Музична культура України у другій половині ХVІІІ століття.	2
Тема 21. Микола Лисенко – засновник української музичної класики.	2

Тема 25. Загальна характеристика української музичної культури ХХ ст.	2
Тема 29. Характеристика розвитку музичних жанрів середини ХХ століття	2
Всього	20

6. Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин
	Денна форма
Тема 4. Епоха Просвітництва. Віденська класична школа. Характеристика творчості Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена	2
Тема 6. Оперна творчість Р. Вагнера. Особливості вагнерівської оперної драматургії	2
Тема 12. Розвиток чеської та норвезької національної музичної школи у другій половині ХІХ ст. Творчість Б.Сметана, А.Дворжака, Е.Гріга	2
Тема 13. Зародження та розвиток російської музичної культури. Творчість засновників російської класичної школи М.І.Глінки та О.С.Даргомижського	2
Тема 16. Творчість П.І.Чайковського – видатне явище європейської музичної культури.	2
Тема 20. Загальна характеристика музичної культури ХІХ ст.. Творчий шлях С.Гулака-Артемівського.	2
Тема 23. Музична культура Західної України другої половини ХІХ ст.	2
Тема 24. Характеристика творчості К.Стеценка, М.Леонтовича, Я.Степового.	2
Тема 30. Українська музична культура 50-60-х років ХХ ст. «Нова фольклорна хвиля» в українській музиці.	2
Тема 32. Музична культура Запорізького краю.	2
Всього	20

7. Самостійна робота студентів

Назва тем	Кількість годин (денна форма)
Тема 1. Музична культура первісного суспільства та Середньовіччя.	2
Тема 2. Епоха Відродження. Формування національних	4

композиторських шкіл.	
Тема 3. Характеристика творчості Г. Генделя, Й. Баха.	2
Тема 4. Епоха Просвітництва. Віденська класична школа. Характеристика творчості Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена	2
Тема 5. Загальна характеристика романтизму як напрямку в мистецтві XIX ст.	2
Тема 6. Оперна творчість Р. Вагнера. Особливості вагнерівської оперної драматургії	2
Тема 7. Характеристика творчої спадщини Й. Брамса. Втілення романтичних образів в симфонічній музиці.	2
Тема 8. Характеристика творчості італійських композиторів: Дж. Россіні, Д. Верді.	2
Тема 9. Реалізм у французькій музичній культурі.	2
Тема 10. Польська музична культура.	4
Тема 11. Угорська музична культура.	2
Тема 12. Розвиток чеської та норвезької національної музичної школи у другій половині XIX ст. Творчість Б.Сметана, А.Дворжака, Е.Гріга.	4
Тема 13. Зародження та розвиток російської музичної культури. Творчість засновників російської класичної школи М.І.Глінки та О.С.Даргомижського.	2
Тема 14. Розвиток національної музичної школи у 60-70-ті роки XIX ст. Угрупування «Могуча кучка».	2
Тема 15. Творчість О.Бородіна, М.Мусоргського, М.Римського-Корсакова.	4
Тема 16. Творчість П.І.Чайковського – видатне явище європейської музичної культури.	2
Тема 17. Мистецтво Київської Русі.	2
Тема 18. Розвиток музичного мистецтва в XVII столітті	4
Тема 19. Музична культура України у другій половині XVIII століття.	4
Тема 20. Загальна характеристика музичної культури XIX ст.	2
Тема 21. Микола Лисенко – засновник української музичної класики. Характеристика творчості.	2
Тема 22. Розвиток симфонічного жанру в українській музиці другої половини XIX ст.	2
Тема 23. Музична культура Західної України другої половини XIX ст.	2
Тема 24. Характеристика творчості К.Стеценка, М.Леонтовича, Я.Степового.	2
Тема 25. Загальна характеристика української музичної культури XX ст.	2

Тема 26. Л.Ревуцький – творець перших зразків сучасної української симфонії.	2
Тема 27. С.Людкевич – представник західноукраїнської композиторської школи.	2
Тема 28. Б.Лятошинський – видатний український симфоніст ХХ ст.	4
Тема 29. Характеристика розвитку музичних жанрів середини ХХ століття .	2
Тема 30. Українська музична культура 50-60-х років ХХ ст.	2
Тема 31. Композиторська школа в Україні останніх десятиліть ХХ ст.	4
Тема 32. Музична культура Запорізького краю.	2
Всього	80

8. Методи навчання.

При вивченні курсу «Історія української музики» використовуються такі методи навчання: **словесні (вербальні), наочні і практичні.**

До словесних відносимо лекцію, бесіду (евристичну і репродуктивну, пояснення), до наочним методів показ портретів композиторів, демонстрація фільмів та слайдів , пов'язаних з розвитком української музики, до практичних відносимо прослуховування уривків музичних творів, гру на фортепіано, практичні заняття, тести.

9. Методи контролю.

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	Змістовий модуль 5	Змістовий модуль 6	Змістовий модуль 7	Змістовий модуль 8		
T1-T4	T5-T9	T10-T12	T13-T16	T17-T17	T20-T24	T25-T28	T29-T32	50	100
6	6	6	6	6	6	6	8		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
78-89	B	добре	
65-77	C		
58-64	D	задовільно	
50-57	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Інструктивно-методичні рекомендації до 1-8модулів.

12. Рекомендована література

Базова

1. Галацкая В.С Музыкальная литература зарубежных стран / В.С.Галацкая. - М.: Музыка, 1985. – Ч.1. - 352 с.
2. Галацкая В.С.Музыкальная литература зарубежных стран / В.С.Галацкая .- М.: Музыка, 1981. – Ч.2. – 360 с.
3. Грубер Р.И. Всеобщая история музыки / Р.И.Грубер. – М.: Гос.муз.изд – во, 1965. – Ч.1. - 484 с.
4. Друскин М.История зарубежной музыки / М.Друскин. - М.: Музыка,1983. - Вып. 4 – 528 с..
5. Житомирский Д. Западный музыкальный авангард после второй мировой войны / Д.Житомирский, Е.Леонтьева, К.Мяло. – М.: Музыка, 1989. – 303с.
6. Конен В.История зарубежной музыки / В.Конен - М.: Музыка,1984. - Вып.3 – 534с..

7. Конен В.Д. Театр и симфония / В.Д.Конен. – М.: Музыка, 1968. – 350 с.
8. Левик Б.В. Музыкальная литература зарубежных стран / Б.В.Левик. - М.: Музыка, 1987. - Вып. 4.– 484 с.
9. Левчук Б.В. Західноєвропейська естетика ХХ століття: навчальний посібник / Б.В.Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 224 с.
10. Мартынов И. Очерки о зарубежной музыки 1 – й пол. ХХ века / И.Мартынов. – М.: Музыка, 1970. - 504 с.
11. Музыкальная энциклопедия в 6-и томах / Гл. ред. Г.В.Келдыш. – М.: Сов.энциклопедия, 1974 – 1981.
12. Павлишин С.С. Зарубежная музыка ХХ века / С.С.Павлишин. – К.: Муз.Україна, 1980. - 212 с.
13. Розеншильд К.История зарубежной музыки / К.Розеншильд. - М.: Музыка,1969. - Вып.І – 404 с.
14. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: навчальний посібник / В.А.Романець, І.П.Манюха. – К.: Либідь, 1998. - 992 с.
15. Чередниченко Т.В. Тенденции современной западной музакальной эстетики. К анализу методологических парадоксов науки о музыке / Т.В.Чередниченко. – М.: Музыка, 1989. – 223 с.
16. Шедевры мирового оперного искусства: история создания. Либретто / Сост. М.С.Друскин. – К.: Мистецтво, 1993. – 512 с.

Допоміжна література

1. Альшванг А.А Бетховен. Очерк жизни и творчества / А.А.Альшванг. - М.,1977.- 126 с.
2. Альшванг А.А Рихард Вагнер / А.А.Альшванг // Избранные статьи. Т.2. М.,1965.- 244 с.
3. Белецкий И.В.Антонио Вивальди. 1678-1741. Короткий очерк жизни и творчества / И.В.Белецкий. - Д.,1975. – 167 с.
4. Бородин А.П.Воспоминания про Листа / А.П.Бородин // Критические статьи.- М.,1982. – 322 с.
5. Бушен А.Молодой Верди / А.Бушен - М.: Музыка, 1989. – 203 с.
6. Великович Е.И. Жорж Бизе. 1838-1875. Короткий очерк жизни и творчества / Е.И.Великович. - Л.,1969. – 256 с.
- 7.. Галацкая В.С. Гендель / В.С.Галацкая. - М.,1960. – 145 с.
8. Галацкая В.С.Роберт Шуман / В.С.Галацкая. - М.,1956. – 137 с.
- 9.Куперен Ф. Искусство игры на клавесине / Ф.Куперен. - М.,1973. – 159 с.
- 10.Климовицкий А.И. Зарождение и развитие сонатной формы в творчестве Д.Скарлатти / А.И. Климовский // Вопросы музыкальной формы. Вып.І, - М.,1967. – 149 с.
- 11.Клюйкова О.В. Маленькая повесть о великом композиторе или Джоакино Россини / О.В.Клюйкова. - М.,1990.
- 12.Кремлев Ю. Фортепианные сонаты Бетховена / Ю. Кремлев. - М.,1970.
- 13.Лаврентьева Е.С. Франц Шуберт / Е.С.Лаврентьева. - М.,1966.
- 14.Левашова Е.Е. Эдвард Григ. Очерки жизни и творчества / Е.Е.Левашова. - М.,1975.
- 15.Равель М. Автобиографичный очерк / М.Равель // Зарубежная музыка ХХ в.

- Материалы и документы /Ред, сост.и коммент.И.В.Нестеева. - М.,1975.
- 16.Роллан Р Глюк / Р.Роллан // Сборник музыкально-исторических сочинений. Вып.8, Т.3. Музыканты минувших дней.- М.,1988. – 156 с.
- 17.Роллан Р. Камиль Сен-Санс / Р.Роллан // Сборник музыкально-истор. сочинений в 8 выпусках. Вып.4. Музыканты наших дней. - М.,1989. – 347 с.
- 18.Смирнов М,Д.Фортепианное творчество Дворжака / М.Д.Смирнов. - М.,1960. – 167 с.
- 19.Соловцов Л.Д. Фридерик Шопен. Жизнь и творчество / Л.Д.Соловцов - М.,1960. – 190 с.
- 20.Форкель И Про жизнь, искусство и произведения И.С.Баха / И.Форкель. – 207 с.

13. Інформаційні ресурси.

1. <http://bdpu.org/library.html>
2. <http://bdpu.org/index..html>
3. http://bdpu.org/primary_education.html
4. <http://ua-muzik.at.ua/>
5. <http://muz-yarmarok.org.ua/>
6. <http://music.i.ua/user/248938/2732/>
7. http://uahq.net/music/ua_music/
8. <http://swpp.com.ua/music/pop/>